

σίους εκείνας καὶ διαδακτικὰς ἐννοίας, τὰ σφοδρὰ ἐκεῖνα πᾶσι μιᾷς ζεύσεως θρησκευτικῆς πίστεως. Ἰδοὺ διατὶ τὸ μεγαλοφυὲς καὶ μεγαλουργόν, ὃ ἔρως τῆς ἐλευθερίας τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς, τὰ γενναῖα καὶ ὑψηλὰ φρονήματα ἐξασπράπτουσιν ἀδιαλείπτως εἰς τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Πινδάρου, τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Πλάτωνος.

Ἀπειναντίας δὲ τὸ ὕψος ἀποδαίνει ἀφελὲς καὶ ἀπλοῦν, ὅτε ὁ γράφων καὶ τοι μὴ ἀναπτερούμενος εἰς ὕψος μετάρσιον δὲν ἔρπει ὁμῶς καὶ εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον, δὲν περιστρέφεται ἐντὸς τοῦ κύκλου τοῦ καθημαχουμένου καὶ τοῦ ἀγοραίου, ὅτε ἀνακύπτων ἐκ τῆς πνιγερᾶς ἀτμοσφαίρας, ἐν ᾗ οἱ πολλοὶ ἐνδισαίνονται, πνέει αὖραν μᾶλλον ζωογόνον καὶ ἡδύπνου, ὅτε ἐν-τρυσθὲν εἰς ἐννοίας ἀβρᾶς καὶ χαρίεσσας ἐγείρει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ αἰσθημάτων ἡλαρὰ, προσηγῆ καὶ γλυκύθυμα. Ὅθεν ὁ τοιοῦτος ἐπιτερπόμενος εἰς τὸν ἀφελῆ τοῦ λόγου χαρακτῆρα ἐπίσταται διὰ τῆς γλα-

νάργειαν τῶν εἰκόνων, αἵτινες εἰσὶν ἔκτυπα τῆς φύσεως ζωτικότητας, μὲ τὸ ἀνθρώπινον καὶ προσφυὲς τῶν λέξεων, καθόλου δὲ μὲ τὸ σύνολον τῶν λεπτῶν ἐκείνων καλλονῶν, αἵτινες κατ' ἐξοχὴν ἐμπρέπουσιν εἰς τὸν ἀφελῆ τοῦ λόγου χαρακτῆρα.

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν ἔπεται ὅτι τὸ ὕψος καθόλου καὶ κατὰ τὰ κυριώτερα αὐτοῦ εἶδη θεωρούμενον, ἐπειδὴ ἀντανάκλᾳ τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον, σχηματίζεται καὶ διαπλάττεται ἀναλόγως τῆς τούτου διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως ἀναλόγως τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἐνεργότητος, ἣν αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις λαμβάνουσι διὰ τε τοῦ ὁρμεμφύτου καὶ τῆς συνεχοῦς καὶ ἐπιτηδεῖας ἐξασκήσεως.

Ὅτι δὲ τὸ ὕψος ἔχει τὴν ὑπόστασιν του εἰς τὴν νόησιν, ἐξ ἧς διαμορφοῦται καὶ καταρτίζεται, τοῦτο δυνάμεθα ἐτι ὀριστικώτερον νὰ καταδείξωμεν, εἰν ἐξετάσωμεν εἰς τί συνίστανται καὶ πόθεν ἐκπηγάζουσιν αἱ δύο πρώτισται τοῦ ὕψους ιδιότητες. Αὗται δὲ εἰσὶν



Φυσιολογίαι σινικαί. (Ἰδ. σελ. 569.)

φυρότητος τοῦ ὕψους, διὰ τοῦ λείου καὶ ἀνθρώπου τῆς φράσεως, διὰ τοῦ ἀτημελήτου καὶ ἀνεπιτηδεύτου τῆς κατασκευῆς, νὰ θέλγη τὰς ψυχὰς τῶν ἀναγνώστων του, μετοχετεύων εἰς αὐτὰς καὶ τὰς βαθυτέρας τῆς ἑαυτοῦ καρδίας συγκινήσεις· διότι ἵνα συγκινηθῇ ὁ ἀκροατῆς, ἀνάγκη νὰ συγκινηθῇ πρῶτον αὐτὸς ὁ λέγων, ἀνάγκη νὰ συναισθανθῇ ζωηρῶς αὐτὸς πρῶτον ὅτι θέλει νὰ ἐμποιήσῃ ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ πρὸς ὃν ἀποτείνεται. Ἐξοχα δὲ παραδείγματα τοῦ ἀφελοῦς καὶ ὁμαλοῦ χαρακτῆρος οὐχ ἦτον ἡ τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς ἀπαντῶνται εἰς πλείστους τῶν ἡμετέρων ἀρχαίων ποιητῶν τε καὶ λογογράφων, ἐν οἷς τὸ φυσικὸν καὶ ἀνεπιτηδευτὸν τῶν ἐννοιῶν, ἡ εὐκρίνεια καὶ ἡ ζωηρότης μεθ' ἧς νοοῦνται καὶ αὐτὰ τὰ εἰλάχιστα ἀντικείμενα, τὸ ἡλαρὸν καὶ γαλήνιον τῶν αἰσθημάτων, ἀμιλλῶνται μὲ τὴν τοῦ λόγου ὁμαλότητα καὶ εὐφράδειαν, μὲ τὸ εὐκίνητον καὶ ῥεόν τῆς φράσεως, μὲ τὴν καθαρύτητα καὶ

ἀναντιρρήτως ἡ κυριολεξία καὶ ἡ σαφήνεια, ὧν ἡ μὲν ἀφορᾷ τὸ ποῖον, ἡ δὲ τὴν πλοκὴν τῶν λέξεων. Ἀμφοτέρω δὲ ὁμοῦ συναποτελοῦσι τὴν ἐνάργειαν, ἥτοι τὸ πλεονέκτημα ἐκεῖνο, δι' οὗ ὁ λόγος ἀποδαίνει καταληπτὸς καὶ καθαρὸς εἰς τοὺς ἀκούοντας.

Ἀπὸ τῆς κυριολεξίας δὲ πρῶτον ἀρχόμενοι παρατηροῦμεν ὅτι, ἂν μέλλωμεν νὰ τελεσφορῶμεν εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ ἐπιτηδεῖαν χρῆσιν τῶν λέξεων, ἂν μέλλωμεν πραγματικῶς ν' αὐξάνωμεν τὸν λεξικολογικὸν πλοῦτον τῆς γλώσσης, δὲν πρέπει βέβαια νὰ ματαιοπονῶμεν συμφοροῦντες τυχαίως καὶ ἀκρίτως ὁρμαθὸν λέξεων καὶ ἀναδιφῶντες τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος, ὅπως ἐξορύττωμεν ἐκ τῶν σπλάγχχνων αὐτῆς πλείονα ὀνόματα σημαντικὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας, ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ἀλλὰ μετ' ἐμβριθείας ν' ἀσχολώμεθα ὅπως προσδιορίζωμεν αὐτὰ ὀρθῶς καὶ ἐπιτηδεῖως, ὅπως προσαρμόζωμεν ἕκαστον εἰς μίαν μόνον ἐννοιαν, ὡς ἴδιον αὐτῆς περίβλημα καὶ εἰς οὐδε-